

Justitiedepartementet

Sundsvalls kommuns yttrande över betänkandet SOU 2023:69 Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel

Sammanfattning

Sundsvalls kommun är positiv till utredningens övergripande ansats som handlar om att öka informationsflödet till brottsbekämpande myndigheter med syfte att förebygga, förhindra och upptäcka brottslig verksamhet. Kommunen instämmer i utredningens bedömning att fler uppgifter bör lämnas till de brottsbekämpande myndigheterna.

Sundsvalls kommun har inte något att invända mot att en uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner införs i den nya lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna.

Sundsvalls kommun ser att även om de förslag till ny lag och ändringar av befintlig lagstiftning som läggs fram i utredningen kommer att påverka socialtjänstens huvuduppdrag i viss omfattning så är kommunen mån om att kunna samverka med de brottsbekämpande myndigheterna för att bidra i det brottförebyggande arbetet. Det ökade uppgiftslämnandet som föreslås bedöms vara rimligt utifrån den omfattning som föreslås och i relation till det förtroende som behöver finnas för socialtjänsten. Däremot behöver vissa förtydliganden och avgränsningar göras i samband med implementering av lagstiftningen. Kommunen ser positivt på att den nya lagen inte omfattar socialtjänstens sekretesskyddade uppgifter i uppgiftsskyldigheten.

Sundsvalls kommun bedömer att på det stora hela är betänkandet väl avvägt med hänsyn till skolans grunduppdrag och behov av att

upprätthålla goda relationer med samtliga elever. Kommunen ser behov av metodstöd i det kommande implementeringsarbetet.

Sundsvalls kommun anser att utredningens förslag kan innebära nya uppgifter för kommuner och därmed ökade kostnader.

En ny lag om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna

Sundsvalls kommun ser det som positivt att uppgiftsskyldigheten förs in i en ny lag. Detta gör det tydligare än om befintlig lagstiftning skrivits om.

Sundsvalls kommun vill särskilt lyfta vikten av den personliga integriteten och att uppgifter som delas inte går längre än vad som är motiverat. Vissa särskilt skyddsvärda uppgifter behöver även fortsatt kunna sekretessbeläggas med stöd av lagen och genom intresseavvägning.

Sundsvalls kommun vill också lyfta att det är viktigt *hur* uppgifterna kommer att delas. Det är av största vikt att de uppgifter som rör enskilda delas på ett säkert sätt så att känsliga personuppgifter inte kommer ut utanför de register eller strukturer som finns där för att garantera skyddet.

Uppgiftsskyldighet avseende kontaktuppgifter

Sundsvalls kommun uppfattar att den föreslagna uppgiftsskyldigheten inte är problematisk. Kommunen uppfattar heller inte att det är ett problem att det är fler brottsbekämpande myndigheter som kommer att få del av dessa uppgifter. Det är positivt att det kommer att finnas en särskild möjlighet att avstå att lämna ut uppgifter i särskilda fall då det kan förekomma situationer som är extremt känsliga.

Uppgiftsskyldighet för kommuner och regioner

Att utredningen bedömt att uppgifter som omfattas av sekretess inom socialtjänst och hälso- och sjukvård undantas denna uppgiftsskyldighet är mycket positivt. Det fanns en stor oro för hur ett sådant utlämnande skulle påverka förtroendet och tilliten till socialtjänstens verksam och möjligheter att utföra huvuduppdrag.

Förslaget att införa en skyldighet att lämna uppgifter utan föregående begäran om uppgiften kan komma att innebära en hel del svårigheter för de professioner som omfattas av bestämmelsen. Det är en svår avvägning att bedöma vad som kan antas behövas och när man kan tänkas ha en sådan uppgift som man ska dela med sig av. Det finns en uppenbar risk för otydlighet och det kräver att kommunen har kunskap om de brottsbekämpande myndigheternas arbete. Det finns även risk att antingen för få uppgifter lämnas ut eller att man lämnar fler än vad som behövs.

Kommunens tillståndsprövning och tillsyn i serverings- och tobaksärenden är en sådan verksamhet som kommer att omfattas av den nya uppgiftsskyldigheten. Här har man redan idag ett nära samarbete med flera av de brottsbekämpande myndigheterna och den nya lagstiftningen kan uppfattas som ett förtydligande när och varför man ska lämna ut uppgifter.

Det kan även underlätta och utöka samarbetet mellan kommun och övriga myndigheter. De uppgifter som kan komma att lämnas ut är också betydligt mindre integritetskänsliga än de som annars hanteras inom socialtjänstens verksamhet. Här förutsätts att när uppgifter begärs ut kommer det att tydligt framgå vad som efterfrågas och att det från lagstiftaren ska medfölja rekommendation att begäran ska göras skriftligt, för tydlighetens skull.

Sundsvalls kommun instämmer med Sveriges Regioner och Kommuner (SKR) synpunkt om att lyfta fram den risk för ökat hot och våld mot anställda i kommuner som en uppgiftsskyldighet till brottsbekämpande myndigheter kan medföra. Det är viktigt att dessa frågor tas på allvar och att hot och våld mot anställda i kommuner och regioner prioriteras och utreds samt att ytterligare verktyg tillförs.

Uppgiftsskyldighet för skolan

Sundsvalls kommun bedömer att betänkandet är väl avvägt med hänsyn till skolans grunduppdrag och behov av att upprätthålla goda relationer med samtliga elever. Om regeringen väljer att gå vidare med utredningens förslag ser kommunen att det blir nödvändigt i och med implementeringsarbetet att beakta följande:

- Skolan är en redan ansvarstyngd verksamhet som har begränsade möjligheter att inrymma ytterligare ansvarsområden, även om detta får mervärden för samhället i övrigt.
- Skolverket behöver erbjuda ett metodstöd till rektorer för att tydliggöra hur intresseavvägningar ska göras. Detta metodstöd

behöver gå utöver de exempel som redovisas i betänkandet.

- Polismyndigheten bör erbjuda ett metodstöd eller likvärdig utbildningsinsats för att skolorna ska kunna värdera vilka uppgifter som kan vara intressanta att lämna inom ramen för uppgiftsskyldighet utan föregående begäran.
- I betänkandet framgår att uppgiftsskyldigheten inte ersätter anmälningsplikten enligt socialtjänstlag (2001:453), 14 kap. Här efterfrågar kommunen ett tydliggörande kring hur dessa två förfaranden ska förhålla sig till varandra.

Kommunen ser en risk att förtroendet för vuxenutbildningen kan påverkas negativt av förslag till uppgiftsskyldighet för skolan. Det är inte tydligt i utredningen varför man skiljer på folkhögskola och den kommunala vuxenutbildningen när det gäller uppgiftsskyldighet för skolan. Verksamheten i båda dessa utbildningsformer riktar sig till vuxna personer. Det framgår tydligt i utredningen att brottsbekämpande myndigheters största behov av uppgifter riktar sig främst till unga personer i högstadie- och gymnasieåldern.

Ett utökat uppgiftslämnande från socialtjänsten

Ett förtydligande av de sekretessbrytande bestämmelserna i offentlighets- och sekretesslagen enligt 10 kap 18 a § föreslås med anledning av att de inte använts i den utsträckning som avsågs när bestämmelsen infördes. Sundsvalls kommun uppfattar att det förtydligande och den förenkling som nu föreslås är bra och bedömer att det kan ha en reell chans att öppna upp för en utökad informationsdelning mellan socialtjänst och polis. Det är till exempel rimligt att socialtjänsten ska slippa bedöma om uppgiftsutlämning bidrar till att förhindra brott. Sundsvalls kommun ser positivt på förtydligandet att konkreta omständigheter ska finnas för att ett uppgiftsutlämnande ska kunna bli aktuellt.

I utredningen föreslås även justeringar i paragrafen i offentlighets- och sekretesslagen som avser utlämnande av uppgifter vid begångna brott. Idag kan sekretessen brytas enligt 10 kap. 23 § om det misstänkta brottet har ett föreskrivet straffvärde på fängelse minst ett år eller, om det avser försök till brott, fängelse minst två år. De förändringar i lagstiftningen som nu föreslås genom att sänka straffgränserna kommer dels att innebära att fler uppgifter kommer att lämnas ut från socialtjänsten, dels att fler brottsbekämpande myndigheter kommer att kunna begära ut dem.

Exempelvis kommer brott som utreds av Skatteverket och Tullverket att kunna omfattas av de sänkta straffgränserna. Det kommer fortfarande att röra sig om relativt grova brott som bryter sekretessen, men det är trots allt fler känsliga uppgifter som kan komma att lämnas ut från socialtjänsten. Detta kan komma att leda till en ökad administration från kommunens sida och det finns en viss oro för hur den förändrade sekretessen kommer att påverka enskildas tillit för socialtjänsten. Socialtjänstens handlingar innehåller ofta mycket känsliga uppgifter som direkt påverkar människors integritet om de lämnas ut. Det finns risk för förtroendeskada om dessa lämnas ut i allt för hög grad och till myndigheter som kanske inte behöver dem. Sundsvalls kommun vill därför påtala behovet av att man begränsar detta utlämnande till ett minimum och att det inte innefattar annat än det som absolut behövs.

Utredningen föreslår vidare en viss förenkling av paragrafens utformning vilket av kommunen bedöms som positivt. När en begäran om uppgift inkommer är det av värde att det är så tydligt som möjligt vad man önskar få för uppgifter från oss och vilka bedömningsgrunder som är aktuella för att vi snabbt ska kunna ta ställning till om begärda uppgifter kan lämnas ut. Återigen bedömer vi att det är av vikt att begäran skickas skriftligt från de brottsbekämpande myndigheterna.

Konsekvensanalys

Sundsvalls kommun instämmer med SKR:s synpunkt att utredningens förslag kan innebära nya åligganden för kommuner och regioner och därmed ökade kostnader. Detta medför ett krav på att utredningen redovisar en beräkning av dessa konsekvenser samt föreslår en finansiering, vilket inte har gjorts. Om regeringen avser genomföra utredningens förslag behövs en ekonomisk reglering i enlighet med finansieringsprincipen.